

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

440

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וּשְׁכֵנֹתַי בְּתוֹכְכֶם"

לזכות בחכמה אמיתית

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

הלכה כמותן' (סנהדרין' קו:).
 'רבותא למבעי בעי', לא בזה מונחת הגדלות, אלא הקב"ה ליבא בעי, בתורה המונחת בלב בה מתבטאת גדלותו של האדם ובלי זה האדם יכול להקרא סופר ושוקל אולם אין התורה מתקיימת בו, לא זכו לקבוע הלכה כמותן, **האדם והבריאה היינו הך**; אם התורה קבועה בלבו של האדם אזי נשארת קבועה בבריאה גם כן ואם אין הלב קולט את הדברים והם נשארים מחוצה לו, משכחם היצר ומעבירם מלבו, אין האדם זוכה שתקבע תורתו למעשה בו ובבריאה.

"סוד ה' ליראיו" (תהלים' כה יד)
 דוקא אלו שנותנים מקום לבורא בלבם הם הזוכים שתקבע התורה בהם ואם הלב מלא בענייני העולם הזה ממילא אין מקום שם לבורא, צריך כל אחד לחפש ולבקש למצוא טעם בהתקרבות לה', לבנות מקום בלבו שהקב"ה והתורה ידורו יחד ורק אז יזכה לקנין תורה אמיתי.

'שאלו אנשי אלכסנדריה את ר' יהושע בן חנניה: "מה יעשה אדם ויחכם?" אמר להן: "ירבה בישיבה וימעט בסחורה". אמרו לו: "הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, שנא': "כי ה' יתן חֵקְמָה מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה" (משלי' ב ו), **תני ר' חייא; משל המשך בעמ' 2 <<<**

כך אמר הקב"ה לישראל: **"נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם: "אל תטלוה" איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו; וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ"** (שמו"ר' לג א).

אין הקב"ה יכול לפרוש מן התורה ואם האדם לומד בלי שיתן מקום להקב"ה בלבו, אז זו תורה אחרת תורה לחידודי ולא תורתו של הקב"ה, שלפרוש ממנה אינו יכול בשום פנים ואופן. **ובמס' סנהדרין; "א"ר יצחק: "מאי דכתיב; "אַיִה שְׁקַל אֵיִה סֶפֶר אֵת הַמִּגְדָּלִים"** (ישעיה' לג יח) **ארבע מאה בעי בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר ולא אפשר להו חד".**
אמר רבא: "רבותא למבעי בעי, בשני דרב יהודא כולי תנווי בניזיקין ואנא קא מתנינן בעוקצין תלת סרי מתיבתא ורב יהודה שליף מסאני ואתא מטרא ואנן צוחינן וליכא דמשגח בן, אלא הקב"ה ליבא בעי דכתיב; "נַה' נְקָאָה לְלֶבֶב" (שמואל' א טז ז). **אמר רב משרשיא: "דואג ואחיתופל לא הוו סברי שמעתא". מתקיף ליה מר זוטרא: "מאן דכתיב ביה; "אַיִה סֶפֶר אֵיִה שְׁקַל אֵיִה סֶפֶר אֵת הַמִּגְדָּלִים" ואת אמרת לא הוו סברי שמעתא? אלא דלא הוה סלקא להו שמעתא אליבא דהלכתא דכתיב; "סוד ה' ליראיו"** (תהלים' כה יד). **וברש"י; "דלא סלקא להו שמעתא, שלא זכו לקבוע**

'אמר ר' יצחק: "אם יאמר לך אדם: "יגעתי ולא מצאתי" אל תאמין, "לא יגעתי ומצאתי" אל תאמין, "יגעתי ומצאתי" תאמין, הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סיעתא הוא מן שמיא ולדברי תורה לא אמרן אלא לחדודי, אבל לאוקמי גירסא סיעתא מן שמיא היא". **וברש"י; "לאוקמי גירסא שלא תשתכח ממנו"** (מגילה' ו:).

על ידי העמל האדם זוכה לחדד מוחו ומקבל הבנה בתורה, אבל; **'לאוקמי גירסא שלא תשתכח ממנו'** סיעתא מן שמיא היא, כדי לקלוט את התורה בלב שתשאר קנין תמידי ותשמש נדבך בבנינו הרוחני לזה דרוש סיעתא דשמיא; **'אע"פ שעמל ונתיגע ישכחם היצר ויעבירם מלבו'** (שע"ת' ב כו) השכל מתחדד אולם האדם לא משתנה, למעשה אם רוצים לזכות לקנין תורה אמיתי, צריך לתת מקום לבורא בלב, בלי זה קיימת באדם תורה לחידודי ותו לא.

מובא במדרש; 'משל למלך; שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, בקש לילך לו אל ארצו וליטול לאשתו, א"ל: "בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך: "אל תטלנה" איני יכול לפי שאשתך היא, אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם"

למלך בשר ודם; שעשה סעודה לעבדיו ומשגר לאוהביו ממה שלפניו' וברש"י; 'לאוהביו משגר ממה שלפניו, כך חכמה שהיא לאוהביו של מקום נתנה להם מפיו ולא מאוצר אחר' (נדה' ע:).

'ותננו לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואיני' (ברכות השחר') בקשה מיוחדת למצוא חן בעיני הבורא, שתווצר משיכה ויחס מיוחד בין האדם לקונו וכמו בחיי העוה"ז שמציאת חן יוצרת משיכה מיוחדת בין אדם לחבירו וגורמת להשפעת טובה על בעל החן, כך המוצא חן בעיני הבורא זוכה להשפעה מיוחדת, סיעתא מן שמיא שעל ידה אפשר לזכות בתורת אמת; 'לאוקמי גירסא שלא תשתכח ממנו'.

נתינה זו מגיעה לאדם כיון שיצר בכוחות עצמו את החן שבו, בנה בלבו נקודה אמיתית של אהבת ה' וגרם לכך שמצא חן בעיני הבורא, כמו נח שמצא חן בעיני ה', כיון שלא הלך בדרך בני דורו ויצר בעצמו את החן שבו ועי"ז זוכה האדם להשפעה מיוחדת מתנת חינוך, אפילו אם חסרים לו הפעולות המביאות לשכר שמים מצד ההנהגה של פועל אדם ישלם לו, בכל זאת מקבל הוא השפעת חנם מן השמים עקב החן המיוחד שבו.

ועיין מה שכתב החסיד ר"י יעב"ץ; 'כל שחכמתו מרובה ממעשיו' (אבות' ג יז) כי החכמה שתכליתה יראת ה' נהפכת אצלו ללענה, כי מצד חכמתו יזיק לאנשים. ודע; שמי שחכמתו מרובה ממעשיו, אע"פ שהוא חכם בעיני האנשים איננו חכם כלל בעיני השי"ת, כיון שלא השיג תכלית החכמה שהיא חכמת ה', אמנם הירא את דבר ה' אם כי איננו חכם בעיני האנשים הוא החכם בעיני השי"ת כאומרו; "ניאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה" (איוב' כח) (אבות' ג כד). להיות חכם בעיני ה' זוכים אך ורק אוהביו להם נתנה תורה. ('קובץ ענינים').

"נעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות' כה ח).

אומר הרמב"ן ז"ל; 'וסוד המשכן הוא; שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר וכמ"ש שם; "נישפן כבוד ה' על הר סיני" (שמות' כד טז) וכן כתיב במשכן; "וכבוד ה' מלא את המשכן" (שמות' מ לד) והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני'. ולכאורה; לשם מה היו צריכים משכן וכי מדבר לא מספיק? אין הפרעות מהעוה"ז וכמו בישיבה בפרט כשנמצאים חוץ ליישוב בחינת מדבר, האם צריך עוד בית המוסר? וכ"ש בדידות לשם מה?

אמנם הרמב"ן מגלה לנו הסוד; שצריך את המשכן כדי לזכות שישכון עליו כבוד ה' שהיה על הר סיני, שאז הגיעו כלל ישראל למצב של; 'כאיש אחד בלב אחד' (רש"י 'שמות' יט ב). ביטול היש; "כי נער ישכאל נאקהו" ('הושע' יא א) כמו תינוקות. וזהו הסוד של; "נה' נתן חכמה לשלמה" ('מלכים' א ח כו). וכדאי לנו להתבונן במה שכתב הרד"ק שם וז"ל; "נה' נתן חכמה לשלמה פאשר דבר לו" ('מלכים' א). וטעם הסיפור הזה; כי ברוב הבנינים אשר בנה נראתה חכמתו, כמו שנאמר במלכת שבא; "נתקא מלכת שְבָא אֶת כָּל חֲכַמֵי שְׁלֹמֹה וְהִפְתִּי אֶשְׁרֵי בְנֵיהֶם" ('מלכים' א י ד).

התורה הקדושה עושה ענין גדול מחכמתו של שלמה וכאילו שהסיפור של בנין בית המקדש בא בשביל להראות את החכמה הזו, אבל כשאנו מתבוננים איך הגיע שלמה לחכמה כזו, אנו רואים שזה בגלל שכאשר ה' נראה לו בחלום לא ביקש אריכות ימים, לא עושר ולא נצחון במלחמות וביקש רק; "לב שמע לשפט את עמך לקבין בין טוב לרע" ('מלכים' א ג ט), אז נאמר לו; "הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר קמוץ לא הנה לפניה נאקהו לא יקום קמוץ... וגם אשר לא שאלת נתתי לך גם עשור עם כבוד".

הרמב"ם בפירושו למשניות פרק חלק כתב; 'משל לנער קטן; שהביאוו אצל המלמד ללמדו תורה שזהו הטוב הגדול לו, אלא שהוא למיעוט שניו וחולשת שכלו אינו מביין מעלת אותו הטוב ולפיכך; בהכרח יצטרך המלמד לומר לו קרא ואתן לך אגוזים או תאנים' ואכילת אותן המגדים אצלו יקר בעיניו מן הקריאה... וכשיגדל קרא ואקח לך מנעלים יפים או שני דיגרים וכן הלאה. וגדול מזה מה שאמרו בספרי; שמא תאמר הריני לומד תורה בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר לעולם הבא, תלמוד לומר; "לאַתְּבִיחַ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ" ('דברים' יט ט) כל שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה, הנה התבאר לך זה הענין. ונתבאר; שהוא כוונת התורה ויסוד כוונת חכמים עליהם השלום ואין מעלים עיניו מזה אלא אויל משתגע' ('פירוש המשניות לרמב"ם' הקדמה זרעים').

לפי דברי הרמב"ם כמה יש להתפעל משלמה המלך, אשר בהיותו נער הבין כל כך מהר את התכלית האמיתית והסכים לוותר על התאנים ועל האגוזים, על הכבוד ועל העושר והסתפק בחכמה בלבד, זוהי מדרגה עליונה של האבות הקדושים כמובא ברמב"ם, הבחורים הנמצאים

בישיבה הם עומדים על אוצר זה, אבל ראשם באספמיא מבקשים אוצר אחר, כאותו חכם שהלך לבקש אוצר ולא ידע שהוא יושב על האוצר הנכון, יש לנו ב"ה כל התכלית לימוד התורה והמוסר ואיך נשאף לתכלית אחר כבוד ועושר? איך אנו נתונים כל הזמן בחלומות, מה שיש לנו אין אנו רוצים ומה שאנו רוצים אין לנו? ואין זאת אלא כי עוד לא מכירים באוצר הנמצא אצלנו.

מצינו אצל מרדכי; בזמן שעם ישראל נתון בסכנה חמורה של כליה רח"ל, מה הוא עושה? במקום לעסוק בהשתדלויות למיניהן להצלת הכלל, הוא הולך ואוסף לו תינוקות של בית רבן ויושב ולומד איתם פסוקים, היתכן? אבל מרדכי הבין; שזוהי הדרך היחידה להצלת כלל ישראל, תורה ישיבה תינוקות של בית רבן, התינוקות האלו אין ריח הגאווה נודף מהם, כמ"ש אחד המחנכים הגדולים, שמדוע אנו אוהבים תינוקות? בגלל שאין בהם חטא, לתינוקות האלו אין טירדות, אין דאגות המפריעות לחכמה, אצלם החכמה היא בשביל חכמה, איתם אפשר להכין את גאולת כלל ישראל.

וידוע הסברו של הגר"א על דברי חז"ל; "יגיעת ומצאת תאמין", מציאה שייך אצל דבר שהיה לאדם ונאבד ממנו וכן התינוק שלמד כל התורה עם המלאך בבטן אמו ואחר כך השכיחו, עכשיו הוא יגע למצוא מחדש את מה שלמד ונאבד ממנו וזוהי מציאה וכל מה שהוא עוד צעיר אין לו טרדות השלא לשמה, אלא לב שומע ורוצה חכמה'.

כמה זו הערה נוראה בשבילנו; להתגבר על השאיפה הנוראה והארורה הזו, השאיפה לכבוד המביאה בעקבותיה את הגאווה והשלא לשמה, נחזק את עצמנו בשאיפה של; "כי נער ישכאל נאקהו", נתאר לעצמנו מה היה קורה אילו שלמה המלך היה מתפתה ומבקש כבוד ועושר! איזה הפסד לעם ישראל! איזו עגמת נפש! וכל הזמן עלינו לחשוב שעוד לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה.

היום כשכל קיומו של העולם רח"ל בסכנה, סוד ההצלה הוא רק בידי תינוקות של בית רבן כמו בימי מרדכי והתינוקות האלו זה אנחנו, עלינו להתעלות על מידותינו ולהגיע למצב של הכנעה ועל ידי זה נזכה שכבוד ה' שנגלה על הר סיני ייגלה שוב על כל אחד מאתנו. "נעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו של כל אחד ואחד כמו במשכן ובזה אנו משיגים את החכמה האמיתית. ('דגל המוסר'). ■

קהילת פז סופה להתקים

שמטרתם אחת וכולם מתכוונים לעשות את רצון אביהם שבשמים. לעומת זאת כנסיה שאינה לשם שמים, כאשר כל אחד מתכוון להגיע לתכלית אחרת עליהם נאמר; **"לְתַאֲנֶה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד"** ('משלי' יח א). גם אם עתה מאוחדים הם מ"מ בהכרח שהם יפרדו בהגיעם לפרשת דרכים שהרי אין מטרותיהם שוות ואין סופה של דרכם להתקיים, שהרי כל אחד מעוניין בטובתו האישית ובקרוב תפרד דרכם לחלוטין... ('להורות נתן' הגר"נ גשטטר זצ"ל) ■

לאותה עיר זה רוצה להגיע לעיר פלונית וזה לעיר אחרת במקרה זה אף אם שניהם הולכים ביחד כברת דרך סופם להפרד שהרי כשיגיעו לפרשת דרכים בהכרח ילך האחד למזרח והשני למערב. **"ע"פ משל זה ניתן להבין את המשנה; 'כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקים' ('אבות' ד יא).** כאשר ישראל מתכנסים יחד לטכס עצה לשם שמים למרות שאין דעותיהם שוות מ"מ סופה של כנסיה זו להתקים כיון

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" ('שמות' כה ח)

'ועשו לשמי בית קדושה' (רש"י) בעל 'להורות נתן' מסביר זאת ע"פ משל; שני אנשים רוצים להגיע לעיר אחת ויש דרכים שונות המוליכות לאותה עיר, למרות שאחד הולך בדרך זו והשני בדרך אחרת ואין דרכם שוה, מ"מ סופם להפגש יחד היות שמחזו חפצם שוה שהרי שניהם רוצים להגיע לאותו יעד. לעומת זאת כאשר מטרת הליכתם של האנשים אינה

הפעמון המזהיר

רבות סגור ומסוגר בחדר מבודד ומרוחק מהכל. וכנגד זה היה הרה"ק מוורקא זי"ע חי תמיד בתוך קהל חסידיו בתפילות ובסעודות מרעים בחביבות ובחמימות. יום אחד נפגשו שני הצדיקים ונכנסו בשיחה בעניינים העומדים ברומו של עולם. **שאל רבי יצחק את רבי מנדלי:** "על שום מה מתבודד הוא מן העולם?" **רבי מנדלי:** "דרכי, מרומזת בפרשת השבוע: **"וַיִּקְחֻוּ לִי"** ('שמות' כה ב) שעה שיהודי רוצה לעלות על הדרך הנכונה **כדברי רש"י;** **"לשמי"**, שרוצה לעלות על דרך השם, **הרי שהעצה לכך היא; "תְּרוּמָה"**, יתרומם ויפרוש מכל הבריות, לא רק מבני אדם רעים אלא גם מן הטובים ואפילו; **"מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֻוּ לְבָבוֹ"**, רק כך יוכל להגיע אל עבודת השם". **השיב לו על כך רבי יצחק:** "אף דרכי מרומזת בפרשת השבוע ובאותו פסוק עצמו: **"וַיִּקְחֻוּ לִי"**, שעה שיהודי רוצה לעלות על הדרך הנכונה **וכדברי רש"י;** **"לשמי"**, על דרך השם, **הרי שהעצה האחת לכך היא; "תְּרוּמָה"**, שיהיה לוקח תרומה מכל יהודי ויהודי וילמד מכל אחד ואחד, מתחבר עם כל אחד ואחד, **אבל לא עם הרעים אלא עם הטובים הלבבים;** **"מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֻוּ לְבָבוֹ"**, רק בדרך זו יוכל להגיע אל עבודת השם". ■

ולהדרו אלא למען ידעו הבריות להזהר ממנו ומהצקותיו ומה לו להתגאות לריק?! **והנמשל;** לא מעט אנשים עלו לגדולה, הם נשכרו על ידי גורמים מסוימים כדי לייעץ להם, למסור מידע ולעיתים להעביר ביקורת על החברה ממנה הם באו. הכוכבים החדשים סבורים כי הם רבי כשרונות וכי הם הצליחו להגיע לתפקידם בזכות יכולותיהם הנדירות, אך הם לא מודעים לעובדה הפשוטה כי הם משמשים ככלי בידיו של גורם רב עצמה שרק עושה בהם שימוש כדי לממש את מטרותיו. (הם סבורים כי קרובים הם לדרג העליון בעוד אינם אלא מלחכי פינאק הממלאים את רצון אדוניהם שלא מדעת). **'משלי שועלים'**

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחֻוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ" ('שמות' כה ב)

חז"ל דרשו; **'תנא דבי רבי ישמעאל: "וכפטיש יפצץ סלע"** ('ירמיה' כג כט) **מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות"** ('שבת' פח:). משמע שאפשר ללמוד ולהבין מפסוק אחד שני דרכים לעבודת ה'. הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע והרה"ק רבי יצחק מוורקא זי"ע נבדלו מאוד בדרכיהם. רבי מנדלי היה מתבודד וישב שנים

לאיש אחד היה כלב קטן שפגיעתו רעה; כל אימת שהיה הכלב פוגש ביצור בעל חי, בני אדם או חיות אחרות היה מתנכל אליהם נובח לעברם ומנסה לנשכם. ניסה בעל הכלב לרסנו, גער בו ואפילו חבט בו אך ללא הועיל, גם אנשי המקום ניסו לדבר על לבו של הכלב כי יחדל ממעשיו הרעים אך הוא בשלו ממשיך להציק ולהטריד את כולם. בלית ברירה פנו התושבים אל בעל הכלב ובקשו ממנו לסלקו, אלא שנפשו של האדון נקשרה בנפש כלבו והוא לא היה מוכן לשמוע על כך. **לאחר דין ודברים העלה אחד התושבים רעיון מבריק;** יקשרו פעמון גדול לצוארו של הכלב כך שבכל פעם שענבלו יצלצל ידעו הכל כי הכלב הטרדן בסביבה וידעו להתרחק ולהסתתר מצרתו של זה. לזאת ניאות בעל הכלב והוא קנה לכלבו פעמון מהודר גדול ומרעיש. היה הכלב הקטן מסתובב ברחובות ובלבו גאווה גדולה על התכשיט החדש, היכן מצוי עוד כלב כל כך קטן עם פעמון כה גדול ומרשים?! אלא שיום אחד פגש בו כלב זקן ובראותו את שביעות רצונו ויהירותו של הכלבלב הסביר לו כי גאותו היתירה אינה במקומה, **להיפך;** היא אך שמה אותו ללעג ולקלס שכן הפעמון שנקשר על צוארו לא הונח שם כדי לכבדו

דאגה לזולת

של מקום. לעומת זאת אם; **"וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו"**, כשמפנים ישראל פניהם וליבם זה לזה וכל אחד מתעניין במצבו של הזולת ודואג למחסורו בשעת הצורך, אותה שעה נאמר על ישראל; **'עושיין רצונו של מקום'**, שכן עיקר עבודת ה' הוא; שנגמול חסד עם אחרים ונסייע לנצרכים. ■

מקום וכאן בזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום' ('בבא בתרא' צט.). תירוץ תלמודי זה הסביר רבי יצחק אלחנן ספקטור רבה של קובנה בדרך הבאה; אם; **"וּפְנִיָּהֶם לְבִית"**, כשמפנה כל אדם מישראל את פניו רק לביתו ודואג רק לצרכים שלו, נאמר חלילה על ישראל; **'אין ישראל עושיין רצונו**

"וְהָיוּ הַקְּרֵבִים פְּרָשִׁי כְּפָנִים לְמַעַל... וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו" ('שמות' כה כ)

על פסוק זה שואלים חכמנו ז"ל; **מדוע נאמר כאן; "וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו" והרי כתוב; "וּפְנִיָּהֶם לְבִית"?** ('דברי הימים' ב ג יג) **ואומרת הגמ'; 'כאן בזמן שישראל עושיין רצונו של**

תאווה באיצטלה של תורה

בעוה"ז. ('אמרי שמעון' להגר"ש אגסי זצ"ל)

רבי ברכיה הנקדן מביא משל; ביער קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, הצבי נושא את הצביה ומכין הוא חגיגה מפוארה, החופה היתה מרהיבה והשולחנות עמוסים מעדנים משתה שבעה ימים, כל חיה וכל הולך על ארבע לא נפקדו כולם חפצו ליהנות מן השמחה ולשבוע מן הסעודה הדשנה, אולם חיה אחת לא השתתפה בחגיגה ונותרה במקומה, הלא היא חזירת היער שעסוקה היתה בנבירה באשפה ובאכילת הסחי והזוהמה. **הביט בה הצבי חתן השמחה בתדהמה ואמר לה:** "תמיהני עליך חזירת יער יקרה מדוע לא נחפזת להשתתף בשמחה תחת חיפוש באשפה ובצחנה עומדים לפניך מערכות מזון מסודרות של אוכל ושתיה תאוה לעינים ותאוה לחיך"? **ענתה החזירה:** "יתכן שבשבילכם חיות היער, אוכל נאה ונקי הוא לוקסוס והנאה, אולם אני, אם לא יהיה על השולחן שיירי מאכל מטונפים או מזון רמוס בזוהמה אין אני נהנית שכן מיום שנולדתי לא טעמתי את מה שאתם קוראים לחם חמודות". **והנמשל;** ישנם אנשים שנמצאים בשאל תחתיה בדיוטא תחתונה בתוך עולם הפשע הזוהמה וההוללות, כאשר נגשים אליהם גורמים צדיקים ומציעים להם לצאת מתוך הבוץ בו הם נמצאים, הם עונים להם שהם הורגלו לחיות כך והם לא מכירים דרך אחרת, טוב להם להמשיך בדרך הרעה והגרועה שמובילה אותם לעברי פי פחת מאשר לנסות משהו חדש.

באחת הפעמים בהן הגיע ר' ישראל מרוז'ין לביתו של עשיר פלוני יחד עם תלמידיו התרגז העשיר על התלמידים כיון שהשטיחים היקרים לוכלכו מהבוץ שבנעליהם. **כשראה זאת ר' ישראל פתח וסיפר את המעשה הבא;** בכפר אחד התגורר עני אב לשמונה ילדים והנה כאשר חג הפסח התקרב ולא היתה בידו פרוטה להוצאות החג, רתם את סוסו לעגלה ונסע לעיר הסמוכה כדי להוביל עצים לבתי היהודים, כשראה שהרויח מספיק בכדי לקנות מצות יין ושאר צרכי החג, פנה עם סוסו לדרך המובילה בחזרה לביתו. היה זה יום גשום והדרך היתה קשה, אולם לבו היה מלא שמחה

הליכתו לשוק נחשבת להליכת ביהמ"ד והשני שתכלית כונתו בהליכתו לביהמ"ד כדי להשתכר כסף וזהב נחשב כאילו הולך לשוק להסתחר... **נמצא;** שעיקר עסק התורה צריך שיהיה לשמה **והיינו;** להחזיר שכינתא לקוב"ה **וזהו לשמה;** לשם ה'. משא"כ אם כונתו לקבל פרס אז הוא עובד את עצמו ולא עובד אלוקים. **ומה שאמרו חז"ל;** '**לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה'** ('פסחים' נ:). **היינו;** שיעסוק שלא לשמה שעל ידה יבוא ללימוד לשמה, שתהיה לו שאיפה טהורה (הגרש"ז אורבך זצ"ל בהסבר דברי הגר"ח מולאז'ין זצ"ל).

שואל המלבי"ם; מה אכפת לנו אם האדם ילמד לשמה או שלא לשמה הרי בעקרון שניהם לומדים את אותה התורה? **ומסביר;** שהבדל גדול יש בין זה לזה, שאדם שלומד תורה לשם ידיעת חכמתו יתברך בלי שום פניות וכוונות זרות בזה הוא משיג את תכלית וכוונת עיקרה של המצוה, אבל אם עיקר כונתו היא לשם הבלי העוה"ז עושר וכבוד... דבר זה גורם לקלקול גם באותה תורה והוא מבאיש אותה ואין זו תורה אלא תאוותו באיצטלה של תורה. **ולפי"ז מסביר הרב;** שאם כונתו בתורה רצויה אזי כיון שכונתו רוחנית לכן אין שכר לתורה זו בעוה"ז, משא"כ אם כונתו בלמוד התורה היא לשם השגת תאוותיו א"כ אין לו שכר רוחני ואין שכרו בעוה"ב אלא בעוה"ז כפי שאיפותיו. **ולפי"ז הא דאומרים חז"ל;** '**אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו'** ('פסחים' נ:). **כלומר;** שעדין לא קיבל את שכר תלמודו בעוה"ז **אלא;** '**תלמודו בידו'** הוא השכר הרוחני של הלומד 'לשמה'... **ומסים הרב בדברי חז"ל;** '**אמר רבי ירמיה בן אלעזר:** **"עתידה בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ואמרת: "כל מי שפעל עם קל יבוא ויטול שכרו" הה"ד;** **"פצת יאמר ליעקב ולישךאל מה פעל קל"** ('במדבר' כג כג) ('ויק"ר' כז). **'כל מי שפעל עם קל'** ר"ל; שתכלית פעולתו בתורה ומעש"ט היא לשם קל, יבוא ויטול שכרו כאן בעוה"ב לאפוקי מי שלא פעל עם קל אלא להנאת עצמו לתכלית גופני מהבלי העולם שאין לו חלק ונחלה בעוה"ב שכבר קיבל שכרו

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" ('שמות' כה ב)

"לי", לשמי' (רש"י)

האדם העובד את ה' יתברך מתוך חשבונות של עצמו ולא לשמו יתברך אין עבודתו שוה כלום. **משל למה הדבר דומה;** לאחד שרוצה להקים בית כנסת בממונו אין להעלות על הדעת שיקים את בית הכנסת כמו ידיו שהרי אינו בנאי ואינו אדריכל, אלא כיצד הוא עושה? מחפש מומחים והם בונים את בית הכנסת והוא משלם את שכרם. **וכשנשאל; מיהו בעליו של בית הכנסת זה;** הפועלים שהקימוהו מהמסד ועד הטפחות או בעל הממון שהתנדב מכספו להקימו? ודאי שבית הכנסת לא יקרא על שם הפועלים שעבדו וקבלו את שכרם מושלם ועבודתם היתה לשם קבלת שכר אלא על שם נותן הממון שכל כולו לא נתכון אלא להקים בית כנסת. כך האדם שעושה מצוה לא כדי לעשות נחת רוח למי שאמר והיה העולם אלא להנאת עצמו הוא מתכון כגון; שישבחוהו בני אדם או כדי שיוחזק כאדם מהימן ורודף צדקה או משום נגיעות אישיות אחרות הרי מצוה זו שקיים אע"פ שמצוה היא מכל מקום מעורב בה חלק מן הרע ואינה נחשבת כמצוה שלמה לפני השי"ת. **וע"כ אומר הכתוב;** **"וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה"** **אומר הקב"ה לישראל:** "אם אתם לוקחים תרומה קחו נא; **"לי", לשמי' (רש"י)** שכונתכם בעשית מצות הצדקה תהיה כדי לעשות נחת רוח למלכו של עולם ולא להנאתכם הפרטית ואז תהיה המצוה שלמה. (בשם רבי יעקב יוסף מאוסטראה)

בספר 'אמרי שמעון' להגר"ש אגסי זצ"ל מביא בשם המלבי"ם שכתב; שיזדמן לפעמים איש אחד שהולך לשוק לישא וליתן להשתכר ונוכל לומר עליו שהוא הולך לבית המדרש ויש מי שהולך לביהמ"ד ונאמר עליו שהולך לשוק להשתכר **והוא;** שאותו שהולך לשוק כונתו הוא למצוא פרנסתו כדי שיהיה לבו פנוי אח"כ לעסוק בתורה ואותו שהולך לביהמ"ד כונתו לעשות התורה קרדום ומשם חופר אוכל ו**נמצא;** שהראשון שתכלית כונתו היא עסק התורה א"כ

בסכנה. רבים המתנכלים לה וכל כוחות הרשע והטומאה דורשים רעתה, רוצים לנגוס בקדושה ובטוהר להגבילם ולרשת את מקומם. לשם כך זקוקה מידת הרחמים להגנה למשמר ולחיצן, להדוף את המתנכלים והשונאים, זקוקה היא למידת הדין כשמירה ואבטחה כסמל ורמיזה היו לוחות הברית ותורת החסד נתונים בשני ארונות זהב, חיצוני ופנימי ועליהם כפורת זהב וכנפי זהב של הכרובים סוככים ממעל. עבודת הקודש שהביאה שפע רוחניות וגשמיות ברוב רחמים ואהבה נעשתה בין כתיי זהב מתחת ליריעות התכלת והארגמן, לולאות התכלת וקרסי זהב על כלי זהב. הכהן הגדול, חסד שבחסד, עטוי בגדי לבן אך מעליהם מעיל כליל תכלת ובו פעמוני זהב, כיסוי דין כסות גבורה. בין שבעה חוטי לבן יש חוט תכלת אחד אבל דוקא הוא המקיף המסובב והמגונן. ('עשרה מאמרות')

"וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שֵׁטִים" (שמות' כה)

אמר הרה"ק בעל 'דברי ישראל' זי"ע; רמז נפלא יש כאן לדברי הרמב"ם המפורסמים; 'אין מחשבת עריות מתגברת... אלא בלב הפנוי מן החכמה' ('איסור'ב' כב). שכן; "אַרְוֹן", הוא מורה על עסק התורה שהיה מונח בארון ובאה התורה ואומרת; "עֲצֵי שֵׁטִים", התורה היא 'עצה' להסיר ה'שטויות' והבלי עולם הזה, כמאמר הכתוב; "עֲדוּת ה' נְאֻמָּה מְקַפֶּימַת פֶּתִי" (תהלים' יט ח). ■

האמיתי של העושר והרכוש שאינו אלא כלי ואמצעי בעולם הזה לעשית חסדים". כששמע העשיר את הסיפור ואת דבריו הנוקבים של הרב בקש סליחה ומחילה והבטיח שמעתה והלאה לא יקפיד עוד על חסידיו. ('בני ציון')

"וַעֲשִׂיתָ שָׁנִים פְּרָכִים זָהָב... מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַפְּפֹרֶת" ('שמות' כה יח)

פירש רש"י; 'דמות פרצוף תינוק להם'. כלומר; פניהם של הכרובים היו דומים לפנים של תנוק. לעומת זאת בפרשת בראשית מוזכרים הכרובים כאשר גורש האדם הראשון מגן עדן; "וַיִּשְׁפֹּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַפְּרָכִים" ('בראשית' ג כד). ופירש רש"י; 'מלאכי חבלה'. ונשאלת השאלה; כיצד יתכן שאותה מילה; "פְּרָכִים" משמשת לשתי משמעויות סותרות ומנוגדות זו לזו? האם הכרובים הם כדמות תינוקות או חלילה כמלאכי חבלה? אלא אומרים חז"ל; אכן הכרובים; 'דמות פרצוף תינוק להם' והם מסמלים את הילדים הרכים אשר עתידם נקבע לפי הקירבה שלהם לארון העדות המסמל את התורה הקדושה. ולכן; אם הילדים מתחנכים על ברכי התורה הקדושה יש להם דמות תינוק ופניהם מפיקות תום וטוהר. אך חלילה אם הילדים מתרחקים מדרך התורה אזי הם עלולים לצמוח 'כמלאכי חבלה'. ('בני ציון')

כותב הרמ"ע מפאנו זצ"ל; מידת החסד והחמלה, הרחמים והחנינה מצויה

על כך שיזכה לקים את הפסח כראוי, לפתע שקעו גלגלי עגלתו בבוץ העמוק ואף שקעו רגלי סוסו כך שלא היה יכול להמשיך בדרכו. ירד העני מהעגלה ונסה לדחוף אותה החוצה אך לשוא. או אז נכמרו רחמיו על עצמו ועל בהמתו והוא פרץ בבכי מר. באותו רגע עברה מרכבה הרתומה לשלושה סוסים ובתוכה יהודי עשיר, העשיר ששמע קול בכי הציץ מחלון מרכבתו וראה אדם שקוע בבוץ ובוכה, נחליץ לעזרתו רתם את סוסיו לעגלתו הדלה ובכך חילץ אותה מהבוץ. הודה הכפרי לעשיר והלה התעקש ללוותו עד לביתו, כשנכנס העשיר לביתו של הכפרי וראה את משפחתו הברוכה ואת גודל העוני ששרר שם מיד הוציא סכום כסף גדול עבור צרכי החג וכך נפרד ממנו לשלום. לימים נפטר אותו עשיר וכיון שעבר עברות רבות נגזר דינו ללכת לגיהנם. באותו הרגע הופיע מלאך לפני בית דין של מעלה ואמר: "לא יתכן שאיש זה יהיה כולו חיב, הלא הוא עשה מעשה טוב בחייו, חילץ יהודי מן הבוץ והציל את הנפשות של יהודי זה ומשפחתו מחרפת רעב והרי; 'כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קים עולם מלא' ('סנהדרין' ד ה). מיד צוה בית הדין פעם נוספת לשים על כף המאזנים את כל המצות שעשה ועל הכף השניה את חטאיו, אך עדין היו החובות כבדים יותר... מה עשה המלאך? רץ לאותו מקום שבו שקעה העגלה של הכפרי בבוץ נטל מעט מהרפס ושם אותו על כף המאזנים ומיד הכריעו מצותיו של העשיר והוא יצא זכאי בדין. "רואה אתה", סיים רבי ישראל מרוז'ין את דבריו: "אותו עשיר ידע מה הערך

פשע ממוסד

רוצחים פורעי חוק, שודדי דרכים ושודדי ים התנכלו תמיד לאנשים הפגיעים והחלשים. עם זאת האכזריות הגדולה ביותר שגם גבתה חיים של מאות מליונים הגיעה תמיד מאנשים שעמדו בשלטון, מלכים קיסרים מושלים וראשי מדינות ביצעו רצח עם במספרים שקשה להעלות על הדעת בחסות כח השררה שבידיהם כשהם מצדיקים אותה באידיאולוגיה כלשהיא. עם עבריינים שמבינים שהם מבצעים פשעים קל יותר להתמודד, שכן הם חשים בסתר ליבם כי הם פועלים שלא כשורה. כאשר הפשע נעשה בחסות השלטון הממוסד ההתמודדות קשה הרבה יותר... ('משלי שועלים') ■

מהרה התחווה להם טעותם הקשה; כבר ביום הראשון הרעים עליהם המלך החדש בקולו: "איך תעמדו מולי? איה מוראי ואיה כבודי"? היונים המסכנות ניסו לגמגם משהו בתגובה אך הנץ כבר הסתער עליהם וטרף בהם בכל פינה, את כל הבזו שרחש להם עד עתה ביטא כעת בחימה שפוכה ובאכזריות מרובה כמעט ולא הותיר מהם מאומה. הבינו היונים את טעותם ואמרו: "אם עד עתה היה הנץ טורף בנו בסתר, באה המלוכה ונתנה לו כח שבחסותו הוא מרשה לעצמו להכות בנו בגלוי וללא בושה". והנמשל; ההסטוריה מלאה בדמויות אכזריות שהרעו לאנושות ורדפו את החפים מפשע, טרוריסטים

בלהקת היונים חי לו נץ אחד בשכנות רבת שנים עד שהיה לאחד מהם, אלא שמנהג אכזרי ומסוכן היה לנץ זה; בכל פעם שאחד היונים או היונות היו מבקשים להתבודד והיו מתעופפים להם להנאתם היה מגיח הנץ משום מקום וטורף אותם לתאבון. מאחר שהנץ היה נזהר לטרוף אותם במקומות נדחים הבחינו היונים רק לאחר זמן בתופעה החמורה, הם ידעו שהם לא יכולים להלחם עם הנץ החזק והחליטו לפתור את הבעיה בדרך מקורית. הם נגשו אל הנץ והציעו לו להיות המלך שלהם. הם היו משוכנעים כי ברגע שהנץ יעמוד בראשם יהפך לבבו והוא ידאג להם במקום לרדוף אותם. אלא שעד

'פרי חיים'

מרבנו מרן בעל 'אילת השחר' שליט"א

לעילוי נשמת הבה"ח היקר חיים בן ציון ז"ל בן יבלחט"א הרה"ג ר' אברהם צבי טובי שליט"א

אתה רוצה ללמוד - תלמד!

ידוע לכולנו כי ימים אלו גורליים מאד לעתידו של עולם התורה בארץ ישראל וכל בן תורה וצורב ירא וחרד על עתידו הרוחני ולב מי לא יתנופף בתקופה הרת גורל זו. וידוע לכל כמה לבו של רבינו מרן שליט"א 'לבן של ישראל' אינו רגוע כלל וכלל. ולא אגזים כי כאשר זכיתי לישב היום קדם רבינו מרן שליט"א בעת לימודו, היה ניכר הצער הנורא בעיניו, עד שדמעו עיניו...

ואי"ז פלא, למי שכל ימי חייו אין לו בעולמו אלא תורה ותורה בלי סוף. וכפי שהגדיר רבינו אתמול בדברו לנערים רחוקים, שבאו ממדינות המרוחקות בעולם, כי: "יהודי זה תורה"... וכך חש כל רגע ורגע ואיך יתכן שחלילה וחס יפריעו ללימוד התורה.

ובימים האחרונים בא לרבינו רב נכבד מארצות הגולה ושאל: "אם כדאי שיעשו איזה פעולה בחוץ לארץ, כדי להשפיע על הגורמים כאן בארץ הקודש?"

השיב לו רבינו: "לא זה מה שיעזור, אלא צריך רחמי שמים. והאיך מעוררים רחמי שמים?! על ידי מה שיוסיפו יותר בלימוד התורה, כי מה שיותר תורה יש יותר זכויות בעולם ועי"ז יש לקוות שיתעוררו רחמי ית"ש ויחוש להושיענו".

נמצאת למד; האיך זוכים לעזרת הש"ת שיתנו לנו ללמוד? על ידי שילמדו...

"התחזק במוסר אל תתקף" (משלי' ד יג)

נשאל רבינו: "מכולל אברכים חשוב, שיש בו הרבה אברכים וכידוע תקנו גדולי ישראל סדר מוסר בכוללים, אך דא עקא שהרבה אינם מבינים את הצורך לנפש ולנשמה בלימוד מוסר בקביעות כל יום וממשיכים את הסדר לימוד בגמרא עד מעריב. אך יש יחידים אשר רוח ה' מפעמת בהם ורוצים להתעלות ביראת ה' היא חכמה וסוגרים את הגמרא כשמגיע סדר מוסר ומתעלים בלימוד ספרי יראה. ובאו אלו שאינם מפסיקים מתלמודם כדי לעורר נפשם ביראת ה' וטוענים כי היות שרובו של כולל ממשיך בלימוד הגמרא, אולי יש לבטל לגמרי את הסדר מוסר בכולל, בתואנה שעצם קיום הסדר מוסר עושה להם רפיון בלימודם..."?

השיב על זה רבינו: "בודאי צריך להמשיך את הסדר מוסר. וכי תעלה על דעתך שאותם ישרים היודעים ערך היראה ולומדים מוסר צריכים להפסיד?! ואף שהם רק יחידים, צריך לעשות סדר מוסר ולא לבטלו". והוסיף ואמר: "כי אותם שחושבים שאינם צריכים ללמוד מוסר, הספר מוסר שלהם הוא היצר הרע..."

(ונזכרתי שנשאל רבינו פעם: "את מי הוא מחשיב לרבו המובהק"? השיב רבינו בחייד: "היצר הרע"! ומה נענה אנן).

והאמת אומר; כי כשנתבקשתי לשאול את רבינו שאלה זו, נתעורר לי צער, עד היכן הגענו? ואמרתי בלבי להביא כמה דברים שכתב רבינו בחשיבות לימוד המוסר והלואי ויהיה בזה תקנה מעט לירידתינו הנוראה.

ובפרט בימים אלו שהיה היארצייט של קדוש ישראל מסלנט זצוק"ל, אשר זכה להכניס לעולם התורה את לימוד המוסר הנצרך כל כך לכל אחד ואחד ויהי' חיזוק זה לעילוי נשמתו.

מכתב א'

נתפרסם לפני קרוב לעשרים שנה בכוללים, בצירוף עם מכתב מרן הגרא"מ שך זצוק"ל וזכה לזכות את הרבים, ידידינו היקר הרה"ג ר' ברוך שושן שליט"א מתלמידיו המובהקים של רבינו מרן שליט"א

שלוחטו"ס להרבנים המופלגים וכו' נעיונות בימינם נצח הנה לפני כמה שנים גילו דעתם גדולי ראשי הישיבות בחובת לימוד ספרי יראים בכוללים לפני התפילה כמו בישיבות ועדיין הדבר רופף מאד והדברים צריכים חיזוק כי זה דבר עיקרי לכל אחד.

וכל מה שהזרות יורדים והמצב הרוחני יורד מיום ליום צריך עוד יותר להתחזק בזה ובפרט בזמנינו שההפקרות והפריצות נורא. נוסף לזה כל מיני שכלול עוה"ז המתחדשים ומושכים את האדם לחיי נוחיות, שזה בסתירה גמורה למה שאמרו חז"ל; "אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד" ('איוב' ה ז) **לעמלה של תורה** ('סנהדרין' צט); ולא עוד אלא שגורם שכל מעשה המצות הם בלי חיות וגם ענין התפילה עלול להפגע ובפרט תפילה בציבור.

כאשר כל אחד רואה איך המצב הרוחני אשר לא נשאר כלום חוץ מכתלי בהמ"ד ואם שם לא נתחזק אז רוח חיי

עוה"ז ונוחיות ישלוט גם לבאי בהמ"ד והתוצאות מי ישורנו וא"צ להאריך ולבאר גדול נחיצות קביעת זמן לחשוב חשבוננו של עולם.

בואו ונתחזק בזה ונקוה היות ש; **'בא ליטהר מסייעין אותו'** ('שבת' קד). וע"י קביעות זמן לחשוב ביראת ה' בודאי נזכה לסייעתא דשמיא לעליה בתורה ליראה ומעלות המדות כרצונו ית"ש.

סיון תשנ"ה לפ"ק בני ברק יצ"ו
ב'
בס"ד

לכ' הנאספים במטרת חיזוק להרבות יראת שמים ע"י לימוד בספרי יראים ה' עליהם יחיו

כידוע שבכל הזמנים ה' צריך הרבה לעמול להתחזק ביראת השם יתברך ובישיבות ה' זמן קבוע ללמוד בספרים ולהתעורר לבקש תחבולות איך יהי' לבם לשמים.

ובזמן האחרון זה נחלש מאד ומאד צריך לחפש דרכים ועצות איך להתחזק ולחזק.

ובס' 'מעשה רב' כתוב; 'ספרי מוסר כמה פעמים בכל יום' וזה נכתב ע"י א' אשר ה' מקורב להגר"א בהסכמת גדולי הדור ההוא. ומה נענה אנן בדור שלנו אשר הצורך הזה הרבה יותר ובודאי זה צורך גדול להתחזק בלמוד ספרי יראים.

ויה"ר שע"י הכנס הזה יתעוררו ויתרבו להתעורר בזה להרבות יראת שמים ולמוד התורה.

יום כ"ו ניסן תשס"ה לפ"ק הכו"ח א. ל. שטינמן

סעודה שלישית היוצאת לראש חודש במוצש"ק הבעל"ט חל ראש חודש אדר וכידוע הביא השו"ע בס' קפ"ח כמה דעות במי שהתחיל לאכול בשבת קודש וממשיך למוצש"ק שהוא ר"ח מה יעשה עם; 'יעלה ויבוא'.

אמנם אומר רבינו: "שכל דברי השו"ע הם ב'מי שאכל כזית פת לאחר השקיעה', דאז יש סיבה לומר גם; 'יעלה ויבוא', אך אם אינו אוכל פת רק ממשיך את סעודתו בשאר דברים, אף אם מברך בלילה אין חשש שיהא צריך לומר; 'יעלה ויבוא'."

ומידי עסקנו במצות סעודה שלישית, ראיתי לנכון להביא דעת רבינו; דבשביל לקיים סעודה שלישית בשבת יש לאכול כזית פת קודם שקיעת החמה ולא סגי במה שנוטל ידיו לפני השקיעה.

לע"נ יניק וחכים הבה"ח אהרן ישראל ז"ל בן יבלחט"א הרה"ג ר' אברהם צבי שליט"א - נלב"ע ז"ך שבט ■